

Ordlista och förkortningar

december 2017



HMK - handbok i mät- och kartfrågor

främst för Lantmäteriets, kommunernas och Trafikverkets grundläggande behov. HMK är tänkt att användas i ett beställar-/utförarperspektiv men ska även passa för verksamhet i egen regi.

Dokumenterna lägger grunden för:

- enhetliga beställningar
- enhetliga kvalitetsmärkta leveranser
- samverkan kring insamling av grundläggande geodata.

Slutmålet är tillhandahållande enligt de principer som gäller för geodatasamverkan (geodata.se), bland annat:

- enklare att hitta och nyttja geodata
- möjlighet att kombinera data från olika källor.

”Digitala dokument” tas fram successivt och förvaltas löpande. De kan läsas och laddas ned från www.lantmateriet.se/hmk

Förord december 2017

Detta är den femte officiella versionen av *HMK – Ordlista och förkortningar*.

Ett 100-tal termer har tillförts och viss omflyttning har skett mellan kapitel 3 och 4 i syfte att få en mer logisk indelning. Termer och förkortningar som har ändrats sedan den förra versionen har markerats med en asterisk* i kapitel 3 och 4, och en komplett ändringsförteckning redovisas i kapitel 5.

Syftet med ordlistan är att göra HMK-dokumenterna begripliga genom att ge en samlad och enhetlig beskrivning av använda termer, begrepp och förkortningar. Inom HMK-projektet finns inga ambitioner att vara generellt normerande, men vi försöker naturligtvis använda vedertagen terminologi inom berörda områden.

Finns det en entydig terminologistandard så tillämpar vi den. Finns ingen sådan – t.ex. inom helt nya teknikområden – så använder vi den i dag vanligast förekommande termen.

Om det finns motsägelser mellan olika standarder så har vi subjektivt valt den term vi tycker är bäst – alltså utan att därigenom ha något annat syfte än att det vi själva skriver ska uppfattas på ett entydigt sätt. Detta är särskilt viktigt i samband med offertgivning, upphandlingsavtal etc. Vi tar dock ofta upp även de ”konkurrerande” termerna. HMK:s ordlista kommer att fasas ut om/när terminologin blir enhetlig – kanske som ett resultat av SIS TK 323:s arbete med termdatabasen *Ekvator*.

Översynen av ordlistan har genomförts av en arbetsgrupp bestående av Lars Jämtnäs, Clas-Göran Persson, Torsten Svärd och Jan Wingstedt, Lantmäteriet.

19 december 2017

/Anders Grönlund
Uppdragsledare HMK

[Samlade Förord](#)

Innehållsförteckning

1	Mätosäkerhet - GUM-ordlista	5
2	ISO 19157 vs. GUM-termer.....	7
3	Övriga termer och begrepp.....	8
4	Förkortningar och namn	26
5	Ändringsförteckning	36

1 Mätosäkerhet - GUM-ordlista

GUM står för *Guide to the Expression of Uncertainty in Measurement*, där det centrala begreppet är *mätosäkerhet*. Här redovisas en förteckning över de vanligaste GUM-termerna och deras motsvarighet i den tidigare - nationella och internationella - terminologin.

<i>Term</i>	<i>Förklaring eller motsvarighet i tidigare terminologi</i>
<i>känslighetsfaktor</i>	partiell derivata i medelfelets fortplantningslag; anger hur känslig den sammanlagda mätosäkerheten är för osäkerheten i en viss delkomponent
<i>lagen om fortplantning av mätosäkerhet</i>	medelfelets fortplantningslag
<i>lägesosäkerhet</i>	mätosäkerhet vid positionsbestämning; mäts vanligen med hjälp av standardosäkerhet i plan eller höjd
<i>medeltalets standardosäkerhet</i>	medeltalets medelfel
<i>mätosäkerhet</i>	en parameter "som är förbunden med mätresultatet och som kännetecknar spridningen av värden som rimligen kan tillskrivas mätstorheten"; mäts med hjälp av <i>standardosäkerhet</i>
<i>mätstorhet</i>	det man önskar mäta
<i>sammanlagd standardosäkerhet</i>	resultatet från en tillämpning av medelfelets fortplantningslag
<i>standardosäkerhet i plan</i>	punktmedelfel
<i>standardosäkerhet</i>	medelfel, σ
<i>Typ A-bestämning av mätosäkerhet</i>	skattning av mätosäkerheten ur upprepade, egna mätningar
<i>Typ B-bestämning av mätosäkerhet</i>	skattning av mätosäkerheten ur andra mätningar eller värden från handböcker, kalibreringsbevis etc.
<i>täckningsfaktor</i>	1:an, 2:an och 3:an i 1σ , 2σ och 3σ , alternativt 1,96 för 95-procentiga konfidensintervall vid normalfördelning (och motsvarande för andra fördelningar)
<i>täckningsgrad</i>	signifikansnivå
<i>utvidgad mätosäkerhet</i>	t.ex. 2σ eller 3σ ; konfidensintervall med olika täckningsgrad (större än standardosäkerheten, 1σ)
<i>viktsenhetens standardosäkerhet</i>	grundmedelfel, σ_0

<i>överbestämningar</i>	antalet mätningar utöver vad som krävs för att få ett resultat, till exempel dubbelmätning, återbesök på samma punkt och inmätning av redan kända punkter; kallas även <i>frihetsgrader</i>
-------------------------	---

2 ISO 19157 vs. GUM-termer

Övergången till GUM medför att HMK-terminologin avviker från terminologin i datakvalitetsstandarden ISO 19157.

Standardens "noggrannhet" ersätts i HMK med "osäkerhet", vilket påverkar nedanstående *kvalitetsteman* och *kvalitetsparametrar*. Det är alltså högerspaltens termer som – genomgående – används i HMK. Definitionerna finns inne i denna ordlista.

<i>ISO-term</i>	<i>Motsvarande HMK-term</i>
<i>absolut eller extern lägesnoggrannhet</i>	<i>absolut lägesosäkerhet</i>
<i>klassificeringsnoggrannhet</i>	<i>klassificeringsosäkerhet</i>
<i>lägesnoggrannhet</i>	<i>lägesosäkerhet</i>
<i>lägesnoggrannhet hos rasterdata</i>	<i>lägesosäkerhet hos rasterdata</i>
<i>tematisk noggrannhet</i>	<i>tematisk osäkerhet</i>
<i>noggrannhet hos kvalitativa attribut</i>	<i>tematisk osäkerhet, kvalitativa attribut</i>
<i>noggrannhet hos kvantitativa attribut</i>	<i>tematisk osäkerhet, kvantitativa attribut</i>
<i>tidsnoggrannhet</i>	<i>tidsosäkerhet eller osäkerhet i tidsangivelser</i>

Även terminologin runt RMS skiljer sig mellan HMK och ISO 19157. Se även [HMK-TR 2015:1](#), avsnitt 2.10 eller Bilaga A.

<i>ISO-begrepp</i>	<i>Motsvarande GUM-influerade HMK-begrepp</i>
<i>RMSE, Root Mean Square Error</i>	<i>RMS, Root Mean Square; se kapitel 4</i>
<i>RMSE i höjd</i>	<i>(kontrollmätningens) RMS i höjd</i>
<i>RMSEP, RMSE i plan (Root Mean Square Error in Planimetry)</i>	<i>(kontrollmätningens) RMS i plan</i>

3 Övriga termer och begrepp

De termer och begrepp som har förändrats i förhållande till förra versionen av HMK-Ordlista har markerats med en asterisk*.

<i>Term</i>	<i>Förklaring</i>
A	
<i>absolut lägesosäkerhet*</i>	osäkerheten i <i>georefererade geodatas</i> positionsangivelser i förhållande till ett <i>officiellt referenssystem</i> ; uttrycks vanligen som <i>absolut standardosäkerhet</i> i plan och/eller höjd; jfr. <i>lokal lägesosäkerhet</i> och <i>relativ lägesosäkerhet</i>
<i>absolut positionering*</i>	GNSS-mätning där mottagarpositionen bestäms direkt i förhållande till GNSS-satelliterna; standardmetoden för mätning med enklare GNSS-mottagare, t.ex. i mobiltelefoner och i bilnavigeringssystem; jfr. <i>relativ positionering</i>
<i>absolut standardosäkerhet</i>	ett mått på <i>absolut lägesosäkerhet</i> , i plan och/eller höjd
<i>aktualitet</i>	tidpunkt då objektet senast, genom kontroll, konstaterades vara korrekt
<i>anslutningsnät</i>	<i>stomnät</i> som utgör regionala/lokala förtätningar av nationella <i>referensnät</i> , främst för vidare etablering av <i>bruksnät</i>
<i>antennmodell</i>	modell för att beskriva GNSS-antennens elektriska centrum, <i>APC</i> , i förhållande till en fysisk punkt på antennen, <i>ARP</i>
<i>användbarhet</i>	en datamängds lämplighet för en viss tillämpning och överensstämmelse med ställda krav
<i>applikationsschema</i>	formell beskrivning av datastruktur, regler och innehåll för information inom ett visst tillämpningsområde
<i>attribut</i>	uppgifter om ett objekts egenskaper, vanligen lagrade i tabellform och knutna till objektet via ett <i>objekt-ID</i> , jfr. <i>geometri</i>
<i>avvägning</i>	optisk mätningsteknik för bestämning av relativa höjdskillnader; se även <i>terrester mätning</i>
B	
<i>balis</i>	en del av en telekommunikationsutrustning, som sänder information till passerande tåg, placerad mitt i ett järnvägsspår

<i>bandata</i>	(inom GNSS) data som beskriver en satellits position och orientering i ett globalt <i>referenssystem</i> som en funktion av tiden
<i>baslinje</i>	rymdvektor mellan två samtidigt observerande GNSS-utrustningar, som vid statisk GNSS-mätning kan delas in i <i>triviala</i> och <i>icke-triviala baslinjer</i>
<i>basriktning</i>	vid flygfotografering är <i>basriktningen</i> detsamma som flygriktningen; <i>basen</i> är sammanbindningslinjen (vektorn) mellan två exponeringar vid stereofotografering
<i>Bessels ellipsoid</i>	den referensellipsoid som användes i RT90
<i>brist</i>	saknade förekomster i en datamängd
<i>bruksnät</i>	<i>stomnät</i> som används (lokalt) för <i>geodetisk mätning</i> och kontroll; jfr. <i>anslutningsnät</i>
<i>brus</i>	geometrisk eller radiometrisk variation beroende på tekniska begränsningar hos en sensor
<i>brytlinje</i>	skarp kant i yta, eller dess kartografiska representation
<i>byggnadsortofoto</i>	<i>ortofoto</i> som framställts med en <i>rektifieringsmodell</i> som även innehåller byggnader; eliminerar lutande byggnader men kräver bilder med stor övertäckning
<i>bärvågsmätning</i>	GNSS-mätning där positionsbestämningen sker genom direkt användning av den omodulerade delen av satellitsignalerna (bärvågorna); jfr <i>kodmätning</i> ; se även RTK och <i>statisk GNSS-mätning</i>
C	
<i>consumers risk, Typ II-fel</i>	risken att godkänna en felaktig leverans (vanligen relaterad till stickprovsundersökningar); jfr. <i>producers risk</i>
<i>Crowd Sourcing</i>	synonym till VGI
<i>cut-off-vinkel</i>	(inom GNSS) en satellits minsta acceptabla höjd över horisonten för att få ingå i en positionsbestämning
D	
<i>data</i>	en ordnad mängd uppgifter om en viss företeelse; jfr. <i>information</i>
<i>databasspecifikation</i>	äldre benämning på <i>dataproduktspecifikation</i>
<i>datakomprimering</i>	omkodning av data – t.ex. bilddata – så att färre binära siffror (bitar/bits) behövs för representationen
<i>datakvalitet</i>	i vilken grad en datamängd uppfyller specificerade krav; <i>geodatakvalitet</i> relateras till <i>dataproduktspecifikationen</i> – där kraven specificeras och redovisas

<i>dataprodukt-specifikation*</i>	beskrivning av en datamängds – specificerade och faktiska – innehåll, kvalitetskrav med mera; svenska synonymer är <i>dataspecifikation</i> och <i>geodataspecifikation</i> ; äldre benämning är <i>databasspecifikation</i>
<i>dataspecifikation</i>	svensk synonym till <i>dataprodukt-specifikation</i> ; används på <i>geodata.se</i>
<i>de facto-standard</i>	informell standard som genom sin spridning ändå blivit normerande
<i>delad geometri</i>	två objekt delar samma <i>geometri</i> , t.ex. en fastighetsgräns mellan två fastigheter eller gräns mellan sjö och land (strandlinje)
<i>Delaunay-triangulering</i>	metod för att sammanbinda noder till ett <i>TIN</i>
<i>deplacering</i>	(inom <i>fotogrammetri</i>) ett objekts förskjutning i ett <i>ortofoto</i> , orsakad av att <i>rektifieringsmodellen</i> inte representerar objektet korrekt
<i>detaljeringsgrad</i>	relativt mått på hur ett objekt representeras geometriskt på visst avstånd eller för viss skala; se även <i>LoD/LOD</i>
<i>detaljmätning</i>	<i>inmätning</i> eller <i>utsättning</i> av objekt i ett <i>referenssystem</i> med hjälp geodetisk eller fotogrammetrisk mätningsteknik; se även <i>RTK</i> och <i>totalstation</i>
<i>dinglande nod</i>	<i>nod</i> som bara har en ingående <i>länk</i> ; kan tyda på en icke sluten polygon eller missad anslutning till annan <i>länk</i>
<i>direktprojektion</i>	inpassningstransformation direkt mellan latitud och longitud i ett referenssystem och plana koordinater i ett annat
<i>diskret (punkt)</i>	motsats till kontinuerlig; exempelvis om punktvisa mätvärden
<i>dodging*</i>	metod att utjämna <i>färgbalans</i> , kontrast och ljushet mellan delar av foton vid t.ex. framställning av <i>ortofotomosaik</i>
<i>domänkonsistens</i>	grad av överensstämmelse avseende värdedomän (tillåtna värden)
<i>domänvärde</i>	värde i <i>värdedomän</i>
<i>dynamiskt omfång</i>	mått på spannet mellan lägsta respektive högsta intensitet i en bild; ett stort dynamiskt omfång kräver en hög radiometrisk upplösning för att kunna representeras
E	
<i>eko</i>	(inom laserskanning) reflektion av en utsänd laserpuls mot en träffad yta

<i>ekovidd</i>	längden för en reflekterad laserpuls; påverkas bland annat av pulsens infallsvinkel och ytans karaktär
<i>elevationsgräns</i>	lägsta höjd över horisonten som en satellit kan ha för att utnyttjas vid lägesbestämning med GNSS; se även <i>cut-off-vinkel</i>
<i>ellipsoid, referens-ellipsoid*</i>	en matematisk modell av jorden som skapas genom att rotera en ellips kring den ena av sina axlar; se även GRS 80 och WGS 84
<i>enkelstations-RTK</i>	RTK där en <i>referensstation</i> , fast eller tillfällig, används för positionering av en <i>rover</i> ; jfr <i>nätverks-RTK</i>
<i>epok</i>	(inom astronomi och <i>geodesi</i>) tidpunkt för observation
<i>exponeringsort</i>	planerad exponeringsposition för en flygbildskamera; ett flygstråk innehåller två eller flera exponeringsorter; GNSS förser kameran med aktuell position och exponering sker när den aktuella positionen sammanfaller med positionen för exponeringsorten
F	
<i>fast nätutjämnning</i>	<i>nätutjämnning</i> med yttre tvång från tidigare lägesbestämda (fasta) <i>stompunkter</i> ; jfr. <i>fri nätutjämnning</i>
<i>felgräns</i>	äldre benämning på vad som nu kallas <i>tolerans</i>
<i>Fertsch-effekten*</i>	ett fenomen som orsakar felaktig höjdmätning när stereomodellen snabbt flyttas i sidled; beror på skillnad i bildernas ljushet
<i>fixlösning</i>	heltalsbestämning av <i>periodobekanta</i> vid <i>bärvågs</i> mätning; jfr. <i>flytlösning</i>
<i>flervägsfel</i>	(inom GNSS) fel som beror på interferens mellan radiovågor som färdats mellan sändaren och mottagaren på olika vägar, ofta genom att studsas mot t.ex. husfasader, tak, träd och andra hinder
<i>flygburen insamling</i>	insamling av bild- och laserdata eller liknande mätdata från flygplan, helikopter eller annan typ av luftfarkost i rörelse
<i>flygfotogrammetri</i>	mätning i flygbilder
<i>flytlösning</i>	decimaltalsbestämning av <i>periodobekanta</i> vid <i>bärvågs</i> mätning; jfr. <i>fixlösning</i>
<i>fordonsburen insamling</i>	insamling av bild- och laserdata eller liknande mätdata från bil, tåg, båt eller annan typ av fordon i rörelse på mark- eller vattenyta
<i>formatkonsistens</i>	grad av överensstämmelse avseende fastställd lagringsstruktur

<i>fotogrammetri</i>	mätning i fotografiska bilder
<i>fotogrammetrisk detaljmätning</i>	inmätning (kartering) av detaljer i fotografiska bilder
<i>fri nätutjämnning</i>	<i>nätutjämnning</i> utan yttre tvång från fasta <i>stompunkter</i> ; jfr. <i>fast nätutjämnning</i>
<i>fri station</i>	<i>georeferering</i> mot <i>referensnät</i> utan att stå på markerad punkt; avser normalt <i>totalstation</i> ; se även <i>stations-etablering</i>
<i>fullständighet</i>	en datamängds innehållsmässiga överensstämmelse med <i>dataproduktspecifikationen</i>
<i>färgbalans</i>	förhållandet mellan färgbanden i en färgbild; om en färg dominerar så har bilden ett färgstick
<i>färgdjup</i>	(för digitala bilder) antalet binära siffror (bitar/bits) som används för att representera färger
G	
<i>Gauss-Krügers projektion</i>	synonymt med <i>Transversal Mercator (TM)</i>
<i>geocentriska koordinater</i>	koordinater i ett tredimensionellt, rätvinkligt <i>koordinat-system</i> med origo i jordens mittpunkt; koordinatsystemets Z-axel sammanfaller med jordens rotationsaxel, X-axeln går ut genom den punkt där nollmeridianen skär ekvatorn och Y-axeln skär ekvatorn så att ett högerorienterat koordinatsystem bildas; se HMK - Geodetisk infrastruktur 2017 , Figur 2.1.1
<i>geodata</i>	<i>data</i> som beskriver företeelser, inklusive deras geografiska läge
<i>geodatabas</i>	en strukturerad samling geografiska objekt - ofta av generell natur, lämplig för flera olika tillämpningar, s.k. grunddata
<i>geodatamängd</i>	är en identifierbar samling data, som kan utgöra en <i>geodatabas</i> eller en del av en sådan
<i>geodataprodukt</i>	<i>geodatamängd</i> som har ett väldefinierat syfte och en specificerad kvalitet; ofta en kommersiell produkt
<i>geodataspecifikation</i>	svensk synonym till <i>dataproduktspecifikation</i> ; används av <i>Svensk geoprocess</i>
<i>geodesi</i>	läran om jordens form och uppmätning
<i>geodetiska koordinater</i>	geodetisk latitud och geodetisk longitud, med eller utan höjdangivelse; geodetisk latitud för en punkt definieras som vinkeln mellan punktens normal mot

	ellipsoiden och ekvatorsplanet, och geodetisk longitud som vinkeln mellan nollmeridianplanet och det meridianplan som innehåller punktens normal mot ellipsoiden, se HMK - Geodetisk infrastruktur 2017 , Figur 2.1.1
geodetisk infrastruktur	geodetiska referenssystem och de fysiska markeringar och/eller anläggningar (t.ex. fasta referensstationer) som används för att realisera dem; kan även inkludera definitioner och konventioner för tillämpning
geografiska koordinater	koordinater som möjliggör geografisk lägesangivelse, t.ex. geodetiska koordinater eller geocentriska koordinater; geografiska koordinater kan anges på en tvådimensionell yta med hjälp av en kartprojektion
geografiskt tema	överordnad term i en objekttypskatalog; omfattar en grupp av objekttyper
geoid*	ekvipotentialyta (nivåyta) i jordens tyngdkraftfält som bland annat innehåller oceanernas medelnivå
geoidmodell	modell för omvandling av höjder över ellipsoiden till höjder över geoiden, t.ex. vid GNSS-mätning
geometri	ett objekts geometriska representation (läge och form); vanligen knuten till objektet via ett objekt-ID, jfr. attribut
geometrisk upplösning	avståndet på marken mellan två närliggande pixelcentra i rasterdata; geometrisk upplösning förhåller sig till punkttäthet som: $\text{geometrisk upplösning} = \sqrt{1 / \text{punkttäthet}}$
geometrityp	typ av representation för ett objekts geometri: punkt, linje, yta eller kropp
georeferering	anslutning av en geodatamängd till ett officiellt referenssystem, t.ex. SWEREF 99/RH2000 eller kommunala system
GNSS/INS-stödd fotogrammetri	fotogrammetri där position och orientering från GNSS och INS ingår i blocktrianguleringen
GPS-tid	tidsskala som används i GPS-systemet; avviker med några sekunder från den koordinerade universella tiden UTC, som i sin tur ligger högst 1 sekund ifrån, och ersätter, den tidigare GMT (Greenwich Mean Time)
gradation	gradvis övergång av kulör eller nyans; en mjuk gradation kräver en hög radiometrisk upplösning
grid*	regelbunden datastruktur med mätvärden ordnade i ett rutnät; vanligen 4-sidigt, men kan även vara 6-sidigt (hexagonalt); i vardagsspråk liktydigt med raster

<i>grundläggande mätningsteknisk färdighet</i>	begrepp som ersätter "behörighet" efter <i>mätningsovervakningens</i> avveckling
<i>gyrofoto</i>	anordning som kompenserar för plattformens rörelser så att sensorns orientering förblir konstant
H	
<i>HMK-standardnivå</i>	HMK:s indelning i <i>standardnivåer</i>
<i>hotspot-effekt</i>	område på marken i direkt linje med kameran och solen; området framträder som överexponerat och saknar kontrast på grund av avsaknaden av skuggor
<i>hypotestest, hypotesprövning</i>	att testa/pröva ett antagande – en hypotes – med statistiska metoder
<i>höjdmodell</i>	övergripande term för bland annat <i>markmodeller</i> (<i>terrängmodeller</i>) och <i>ytm modeller</i>
<i>höjdsystem</i>	<i>referenssystem</i> för höjdangivelser, vanligen höjd över <i>geoiden</i>
I	
<i>icke förstörande komprimering</i>	algoritm som minskar datamängden utan att förstöra data (exv. <i>LZV</i> -komprimering)
<i>icke-triviala baslinjer</i>	en uppsättning linjärt oberoende <i>baslinjer</i> , som inte kan konstrueras ur varandra; jfr. <i>trivial baslinje</i>
<i>information</i>	innehåll och tolkningen av <i>data</i>
<i>inmätning</i>	<i>geodetisk mätning</i> i syfte att bestämma koordinater och/eller höjder på objekt; jfr. <i>utsättning</i>
<i>inpassning</i>	empirisk bestämning av transformationssamband mellan två <i>koordinatsystem</i> , baserat på ett antal punkter som är bestämda i båda koordinatsystemen
<i>inre tillförlitlighet</i>	möjligheten att hitta grova fel i en uppsättning mätdata; se även <i>MUF</i> ; jfr. <i>yttre tillförlitlighet</i>
<i>intensitetsbild</i>	en svartvit skalriktig rasterbild i 2D; framställs vid laserskanning med hjälp av intensitetsvärden (amplitud) för reflekterande laserpulser avseende <i>sista och enda retur</i>
<i>interpolering</i>	beräkning av ett värde i valfri position baserat på kringliggande mätvärden
J	
<i>jonosfär</i>	del av övre atmosfären med högt innehåll av laddade partiklar; en felkälla vid <i>GNSS</i> -mätning, med frekvensberoende påverkan; jfr. <i>troposfär</i>

K	
<i>kappa, κ</i>	rotationsvinkel för en flygbild kring en axel vinkelrät mot bildplanet, dvs. nära lodlinjen; se även termerna yaw/heading i flygsammanhang (HMK – Geodetisk infrastruktur 2017 , Figur B.3.1)
<i>kartesiska koordinater</i>	koordinater i ett rätvinkligt <i>koordinatsystem</i> ; inom <i>geodesin</i> används två eller tre koordinataxlar
<i>kartprojektion</i>	matematisk avbildning av den krökta jordytan på ett plan; se även <i>SWEREF 99 TM</i> och <i>SWEREF 99 dd mm</i>
<i>klassificeringsosäkerhet</i>	grad av korrekthet hos företeasers/objekts klassificering; skrivs ibland "osäkerhet i objektklassificering"
<i>kodmätning</i>	GNSS-mätning där positionsbestämningen sker genom att bestämma tiden mellan utsändning och mottagning av en speciell kod – ett mönster – i satellitsignalen; jfr. <i>bärvågs</i> mätning; se även <i>RTK</i> och <i>statisk GNSS-mätning</i>
<i>kollimationsfel</i>	fel som uppstår vid <i>terrester mätning</i> när siktlinjens axel inte är parallell med horisontalvattenpassets axel
<i>kombinerad mätning</i>	<i>detalj</i> mätning där två eller flera mätningstekniker kombineras; avser främst totalstation och GNSS/RTK
<i>kommun-GML</i>	svensk XML-baserad kod framtagen av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) för enhetliga leveranser av kommunala grundläggande <i>geodata</i>
<i>konceptuell konsistens</i>	grad av överensstämmelse avseende det konceptuella (begreppsmässiga) schemat
<i>konnektera</i>	(om kartdata) anslutning av inmätta detaljer till befintliga, exempelvis i gränsen mellan två kartblad
<i>konnektionspunkt</i>	skarp detalj som kan identifieras i minst två överlappande bilder
<i>kontrollerbarhet*</i>	möjligheten att kontrollera mätningar; uttrycks ofta som ett så kallat k-tal mellan noll (0) och ett (1), där noll betyder icke kontrollerbar och ett = 100-procentigt kontrollerbar; synonym till <i>inre tillförlitlighet</i>
<i>kontrollobjekt</i>	används för att kontrollera anslutning av mätprojekt till ett referenssystem och verifiera lägesosäkerheten; utformade på samma sätt som <i>markstöd</i> men geografiskt åtskilda från dessa; jfr. <i>kontrollpunkt</i> , <i>kontrollflyta</i>
<i>kontrollområde</i>	en geografisk indelning av en datamängd, som utgångspunkt för kontroll av geodatakvaliteten
<i>kontrollpunkt*</i>	punktformat <i>kontrollobjekt</i> för lägeskontroll

<i>kontrolltolerans</i>	maximal avvikelse vid kontrollmätning, se <i>tolerans</i>
<i>kontrolllyta</i>	2-dimensionellt <i>kontrollobjekt</i> (underförstått för lägeskontroll)
<i>kontrolllyta för punkttäthet</i>	speciell typ av <i>kontrolllyta</i> för kontroll av punkttäthet vid laserskanning
<i>koordinatsystem</i>	system för lägesangivelser med hjälp av koordinater, t.ex. <i>Northing/Easting</i> i ett 2-dimensionellt, plant koordinatsystem eller <i>geocentriska koordinater</i> i ett 3-dimensionellt system; jfr. <i>höjdsystem</i> och <i>geodetiska koordinater</i> , se även <i>kartprojektion</i>
<i>kvalitet</i>	grad till vilken inneboende egenskap uppfyller krav (ISO 9000); jfr. <i>datakvalitet</i>
<i>kvalitetskontroll</i>	att i efterhand kontrollera att den faktiska kvaliteten överensstämmer med specificerade krav; jfr. <i>kvalitetsredovisning</i> och <i>kvalitetssäkring</i> ; Eng. Quality Control (QC)
<i>kvalitetsmått</i>	kvantitativ bestämning som ligger till grund för utvärderingen av en <i>kvalitetsparameter</i>
<i>kvalitetsparameter</i>	detaljerad indelning av geodatakvalitetens olika aspekter; grupperas ihop till <i>kvalitetsteman</i> och mäts med <i>kvalitetsmått</i>
<i>kvalitetsredovisning</i>	att i efterhand redovisa den faktiska kvaliteten i en framtagen produkt; jämför <i>kvalitetssäkring</i> och <i>kvalitetskontroll</i>
<i>kvalitetssäkring</i>	att i förväg vidta åtgärder för att försäkra sig om att en viss kvalitet uppnås; jämför <i>kvalitetsredovisning</i> och <i>kvalitetskontroll</i> ; Eng. Quality Assurance (QA)
<i>kvalitetstema</i>	övergripande indelning av geodatakvalitetens olika aspekter (aktualitet, fullständighet, användbarhet etc.); delas in i <i>kvalitetsparametrar</i> , som mäts med <i>kvalitetsmått</i>
<i>körspår</i>	skannerns position vid fordonsburen laserskanning (även kallat <i>trajectory</i> eller <i>bandata</i>)
L	
<i>LAS-format</i>	ett filformat framtaget av ASPRS för utbyte av tredimensionella laserpunktmoln
<i>ledtid</i>	tid mellan ett objekts förändring och när det uppdaterats i datamängd
<i>Level of Detail</i>	se <i>LoD/LOD</i>

<i>linjesensor*</i>	elektronisk bildsensor uppbyggd som en enkel rad av uppsamlingsceller som kontinuerligt registrerar terrängen tvärs flygriktningen
<i>lodbild</i>	flygbild tagen med kameran riktad längs lodlinjen, dvs. rakt nedåt
<i>logisk konsistens</i>	överensstämmelse med logiska regler för en data-mängd
<i>lokal anslutning</i>	anslutning av en <i>geodatamängd</i> till ett <i>lokalt referenssystem</i> ; jfr. <i>georeferering</i>
<i>lokal lägesosäkerhet*</i>	osäkerheten i <i>geodatas</i> positionsangivelser i förhållande till omgivande företeelser, t.ex. anläggningar, fastighetsgränser eller <i>lokala referenssystem</i> ; uttrycks vanligen som <i>lokal standardosäkerhet</i> i plan och/eller höjd; jfr. <i>absolut lägesosäkerhet</i> och <i>relativ lägesosäkerhet</i>
<i>lokalt referenssystem</i>	<i>referenssystem</i> som har tagits fram för ett visst projekt och/eller över ett begränsat område, t.ex. referenssystem för bygg- och anläggningsmätning
<i>lokal standardosäkerhet</i>	ett mått på <i>lokal lägesosäkerhet</i> , i plan och/eller höjd
<i>lägesosäkerhet</i>	osäkerhet i positionsangivelser; en utvidgning av termen <i>mätosäkerhet</i> till att även omfatta positioner beräknade ur mätdata; se även <i>absolut lägesosäkerhet</i> , <i>lokal lägesosäkerhet</i> och <i>relativ lägesosäkerhet</i>
<i>länk</i>	sammanbindningslinjer mellan <i>noder</i> i ett (<i>topologiskt</i>) <i>nätverk</i>
M	
<i>mareograf</i>	vattenståndsmätare
<i>markmodell</i>	<i>höjdmodell</i> som beskriver markytan utan broar, byggnader, vegetation och andra från markytan uppstickande objekt; vanligen liktydigt med <i>terrängmodell</i>
<i>markstöd</i>	punkt-, linje- eller ytoobjekt med känd position för kontroll av geometrin och anslutning av mätprojekt till ett <i>referenssystem</i> ; kan vara naturliga eller signalerade; jfr. <i>stödpunkt</i> , <i>stödyta</i> , <i>kontrollobjekt</i>
<i>matrissensor*</i>	elektronisk bildsensor där uppsamlingscellerna bildar en matris; om kameran är uppbyggd av flera sensorer kombineras bilderna från dessa till en sammanslagen bild i centralprojektion genom <i>stiching</i>
<i>medelfel</i>	äldre benämning på det statistiska spridningsmått som i <i>HMK</i> (och <i>GUM</i>) benämns <i>standardosäkerhet</i>
<i>median</i>	det mittersta värdet när mätvärden sorteras i storleksordning

<i>metadata</i>	strukturerad tilläggsinformation till data; "data om data"
<i>Monte Carlo-simulering</i>	(i HMK) en studie av geodatakvalitet – t.ex. lägesosäkerhet – via slumpantal i en matematisk/statistisk modell av den geografiska verkligheten
<i>mosaikelement</i>	utsnitt ur enskilda flygbilder som transformerats till ortogonalprojektion och sammanfogats till en <i>ortofotomosaik</i>
<i>multipel geometri*</i>	samma objekt redovisas digitalt med flera olika <i>geometrier</i> , t.ex. för olika ändamål eller presentationsskalor
<i>målskala</i>	eller <i>presentationsskala</i> ; lämplig kartskala för presentation av geografiska data
<i>mätningsskuggörelsen</i>	kungörelse som bland annat angav behörighetskrav för att få bedriva mät- och kartverksamhet; upphävd 2010-07-01
<i>mätstång</i>	stång för montering av prisma och/eller GNSS-antenn vid geodetisk <i>detalj</i> mätning
<i>mättolerans</i>	maximalt tillåten avvikelse från "sant värde" vid mätning; vanligen av typen 2σ , där σ (<i>sigma</i>) är mätningens <i>standardosäkerhet</i> ; se även <i>tolerans</i>
N	
<i>nod</i>	punkt där flera <i>länkar</i> möts i ett (<i>topologiskt</i>) <i>nätverk</i> ; (endast en länk om det är en ändpunkt, en <i>enkelnod</i>)
<i>Northing, Easting</i>	plankoordinater i SWEREF 99
<i>nyckelpunkt</i>	punkterna i ett 3D-punktmoln som klassificerats till en särskild klass kan glesas ut till <i>nyckelpunkter</i> , utan att redovisningen av ytan försämrats (även kallat <i>masspunkt</i> eller <i>model keypoint</i>)
<i>nätutjämnning</i>	<i>utjämnning</i> av ett <i>stomnät</i> , dvs. lägesbestämning av de <i>stompunkter</i> som ingår i nätet; jfr. <i>fast</i> och <i>fri</i> <i>nätutjämnning</i>
<i>nätverks-RTK</i>	den vanligaste metoden för relativ GNSS-mätning i realtid där flera referensstationer utnyttjas; jfr. <i>enkelstations-RTK</i>
O	
<i>objekt-ID</i>	ett slags obligatoriskt <i>attribut</i> som ger ett objekt en unik identitet; används t.ex. för att knyta <i>geometri</i> och <i>attribut</i> till objektet

<i>objekttypskatalog</i>	sammanställning av ett urval av objekttyper och deras <i>attribut</i> mm för en viss verksamhet
<i>odometer</i>	ett mätinstrument på fordon som mäter den sträcka som fordonet färdats
<i>officiellt referenssystem</i>	ett allmänt tillgängligt referenssystem, t.ex. de nationella systemen <i>SWEREF 99</i> och <i>RH 2000</i> eller kommunala system; jfr <i>lokalt referenssystem</i>
<i>omega, ω</i>	rotationsvinkel för en flygbild kring den kameraaxel i bildplanet som ungefärligen är riktad längs flygriktningen; se även termerna <i>roll/bank</i> i flygsammanhang (HMK – Geodetisk infrastruktur 2017 , Figur B.3.1)
<i>omfattning</i>	beskrivning av tematisk, temporal eller rumslig avgränsning
<i>ortofoto (traditionellt)</i>	skalriktig flygbild i ortogonalprojektion (fotokarta)
<i>ortofotomosaik</i>	(digital) sammanfogning av flera olika <i>ortofoton</i> ; vanligen används den mest centrala delen av respektive bild och skarvarna mellan bilderna har dolts så långt möjligt
<i>ortofototyp</i>	beroende på den <i>rektifieringsmodell</i> som används vid <i>ortorektifieringen</i> indelas resultatet i följande <i>ortofototyper</i> : <i>ortofoto</i> (traditionellt ortofoto), <i>byggnadsortofoto</i> och <i>sant ortofoto</i>
<i>ortorektifiering</i>	framtagning av ett <i>ortofoto</i> genom omprojicering från flygbildens centralprojektion till en ortogonal (kartriktig) projektion
<i>oscillerande</i>	snabbt och regelbundet svängande, t.ex. om spegel vid laserskanning
P	
<i>pankromatisk</i>	det synliga spektrat (400 – 750 nm) registreras av sensor eller film med känslighet för alla färger; normalt avses svart-vit bild
<i>panskärpning</i>	metod för att öka upplösningen i färgbanden med hjälp av ett pankromatiskt band med högre upplösning
<i>percentil</i>	det värde varunder en viss procent av mätvärdena faller, exempelvis 95-percentil
<i>periodobekant</i>	det okända antal våglängder mellan satellit och GNSS-mottagare som bör bestämmas för att minimera <i>mätosäkerheten</i> vid <i>bärvågsmätning</i> ; se även <i>fixlösning</i> , <i>flytlösning</i> , <i>RTK</i> och <i>statisk GNSS-mätning</i>
<i>phi, φ</i>	rotationsvinkel för en flygbild kring den kameraaxel som är vinkelrät mot lodlinjen och flygriktningen; se även termerna <i>pitch/elevation</i> i flygsammanhang (HMK – Geodetisk infrastruktur 2017 , Figur B.3.1)

<i>presentationsskala</i>	skala för presentation på t.ex. bildskärm
<i>producers risk, Typ I-fel</i>	risken att underkänna en korrekt leverans (vanligen relaterad till stickprovsundersökningar); jfr. <i>consumers risk</i>
<i>produkttolernas</i>	maximal avvikelse från produktspecifikationen, se även <i>tolerans</i>
<i>projektanpassade positioneringstjänster</i>	infrastruktur för GNSS-mätning som anpassats för Trafikverkets större anläggningsprojekt, med tätare nät av <i>referensstationer</i> och andra tekniker för dataöverföring
<i>projektanpassad nätverks-RTK*</i>	[ersatt av <i>projektanpassade positioneringstjänster</i>]
<i>projektionszon</i>	uppdelning av en <i>kartprojektion</i> i mindre områden (lokala projektionszoner) i syfte att reducera projektionsfelen, vanligen genom förflyttning av medelmeridianen
<i>punktmoln</i>	stor mängd tredimensionella positioner, vanligen insamlade med laserskanning eller bildmatchning
<i>punkttäthet</i>	antal punkter per ytenhet, exempelvis antal laserekon per kvadratmeter; punkttäthet förhåller sig till <i>geometrisk upplösning</i> som: $\text{punkttäthet} = 1 / \text{upplösning}^2$
R	
<i>radiometri</i>	mätning av elektromagnetisk strålning; intensiteten lagras vanligen som pixelvärden; radiometrisk bearbetning omfattar förändringar av pixelvärdena
<i>raster*</i>	regelbunden datastruktur med mätvärden ordnade i rader och kolumner; i vardagspråk liktydigt med <i>grid</i>
<i>Rayleigh-spridning</i>	spridning av elektromagnetisk strålning mot partiklar som är mycket mindre än strålningens våglängd; orsakar bl.a. den blå himlen
<i>referensnät</i>	nätverk av geodetiska punkter eller <i>referensstationer</i> som används för lägesbestämning; utgör den fysiska realiseringen av <i>referenssystem</i>
<i>referensstation</i>	kontinuerligt observerande GNSS-utrustning som kan utgöra referens för <i>relativ positionering</i> , t.ex. RTK; kan etableras tillfälligt eller fast (permanent)
<i>referenssystem</i>	(inom <i>geodesin</i>) samlingsnamn på system för lägesbestämning och positionsangivelser i en, två eller tre dimensioner, t.ex. <i>höjdsystem</i> samt 2- och 3-dimensionella <i>koordinatsystem</i>

<i>registrering</i>	(vid <i>terrester laserskanning</i>) sammanfogning av överlappande <i>punktmoln</i> genom transformation till ett gemensamt, <i>lokalt referenssystem</i> för alla ingående uppställningar
<i>rektifieringsmodell</i>	höjdmodell som används vid <i>ortorektifiering</i>
<i>relativ lägesosäkerhet*</i>	den inbördes överensstämelsen (skillnaden) mellan två eller flera <i>geodatomängder</i> ; uttrycks vanligen som medelavvikelse eller <i>RMS</i> ; jfr. <i>absolut lägesosäkerhet</i> och <i>lokal lägesosäkerhet</i>
<i>relativ positionering*</i>	<i>GNSS</i> -mätning där mottagarpositionen bestäms både i förhållande till <i>GNSS</i> -satelliter och till referensmottagare; mätningen sker med två eller fler mottagare; se även <i>bärvågsmätning</i> ; jfr. <i>absolut positionering</i>
<i>repetitiv datainsamling</i>	upprepad datainsamling över samma område
<i>restfelsmodell</i>	modell för att hantera och reducera bristfälliga geometrier vid transformation mellan två <i>referenssystem</i>
<i>roll, tipp, gir</i>	de tre axlar en plattform kan rotera kring och som kan observeras av en <i>IMU</i>
<i>rover</i>	det mätinstrument som positionsbestäms i förhållande till <i>referensstation</i> vid realtidsmätning med <i>GNSS</i> ; se även <i>RTK</i> och <i>PPP</i>
<i>rutnät</i>	här: liktydigt med <i>raster</i>
<i>rådata</i>	insamlade data som ej genomgått bearbetning eller annan manipulering
S	
<i>sant ortofoto</i>	<i>ortofoto</i> som framställts med en <i>ytmodell</i> som <i>rektifieringsmodell</i> ; mark och alla objekt ovan mark avbildas skalriktigt i ortogonalt projicerat läge
<i>semi-global matchning, SGM</i>	matchningsalgoritm för pixelvis matchning av flygbilder
<i>sensor</i>	apparat som reagerar på fysiska storheter, exempelvis elektromagnetisk strålning, och konverterar dem till avläsbara signaler
<i>session</i>	tidsperiod under vilken data samlas in samtidigt av två eller flera mottagare vid <i>statisk GNSS-mätning</i> (kallas även <i>observationssession</i>)
<i>sigma, σ</i>	vanlig beteckning för <i>standardosäkerhet</i> (tidigare medelfel); se även <i>mättolerans</i>
<i>signal-brusförhållande</i>	förhållandet mellan styrkan på signal och bakgrundsbrus

<i>siluettmodell</i>	term i Bygghandlingar 90, del 7, som är liktydig med den i HMK använda termen <i>ytmodell</i>
<i>sista eller enda retur*</i>	sista eller enda reflekterande pulsen från en utsänd laserpuls; representerar vanligen markhöjd eller takhöjd; vid flygburen laserskanning över vegetation erhålls ofta flera returer medan öppna ytor ger en enda retur för varje utsänd laserpuls
<i>slumpmässiga avvikelser</i>	GUM-anpassad term för det som tidigare benämndes <i>slumpmässiga fel</i>
<i>slutningsfel</i>	avvikelse mellan mätresultat och kända utgångsvärden vid <i>terrester mätning</i>
<i>snappning</i>	automatisk anslutning till befintligt objekt vid kartering
<i>snedbild</i>	flygbild som är tagen med kameran riktad snett nedåt
<i>solvinkel</i>	solens vinkel mot markplanet; mäts i grader
<i>standardnivå</i>	rekommenderade krav i <i>HMK</i> vid geodatainsamling för visst användningsområde; bör alltid skrivas <i>HMK-standardnivå</i> för att kopplingen till HMK ska framgå
<i>standardosäkerhet</i>	statistiskt spridningsmått som används i <i>HMK</i> (och <i>GUM</i>) i stället för det äldre <i>medelfel</i> , t.ex. som mått på <i>mätosäkerhet</i> och <i>lägesosäkerhet</i>
<i>stationsetablering</i>	<i>georeferering</i> av <i>totalstation</i> vid terrester <i>detaljmätning</i>
<i>statisk GNSS-mätning</i>	relativ GNSS-mätning med två eller flera GNSS-mottagare under längre tid
<i>stepping frame camera</i>	består av en eller flera kameror som sveper fram och tillbaka tvärs flygriktningen
<i>stitching*</i>	sammanslagning av bilder från en kamera med flera <i>matrissensorer</i> till en bild i centralprojektion
<i>stommätning</i>	<i>geodetisk mätning</i> i syfte att etablera eller kontrollera <i>stompunkter</i> eller <i>stomnät</i>
<i>stomnät</i>	sammanhängande nät av <i>stompunkter</i> som genom <i>geodetisk mätning</i> och <i>utjämning</i> är lägesbestämda i ett <i>referenssystem</i>
<i>stompunkt</i>	fysiskt markerad punkt ingående i ett <i>stomnät</i>
<i>stråk</i>	den bana som en luftburen farkost färdas längs
<i>stråkutjämning</i>	vid laserskanning: korrektion för geometriska fel, där målet är att anpassa angränsande stråk till varandra

<i>stödben</i>	stöd för att stabilisera en <i>mätstång</i> eller avvägningsstång vid <i>geodetisk mätning</i>
<i>stödpunkt*</i>	punktformat <i>markstöd</i>
<i>stödyta</i>	2-dimensionellt <i>markstöd</i>
<i>soep</i>	vid laserskanning: spridning av laserpulser tvärs plattformens rörelseriktning, exempelvis med hjälp av en oscillerande spegel
<i>systematiska avvikelser</i>	GUM-anpassad term för det som tidigare benämndes <i>systematiska fel</i>
<i>sömlinje/sömmar</i>	gräns mellan individuella flygbilder (mosaikelement) i en <i>ortofotomosaik</i>
T	
<i>teknisk specifikation</i>	ett dokument som beskriver en produkt och dess egenskaper; vid upphandling är det en beskrivning av föremålet för upphandlingen och kan utformas med hänvisning till standarder eller som funktions- eller egenskapskrav, se <i>LOU 6 kap.</i>
<i>tematisk osäkerhet</i>	osäkerhet i tematiska förhållanden (t.ex. att objekttyperna är korrekta)
<i>tematisk osäkerhet, kvalitativa attribut</i>	osäkerhet för icke mätbara egenskaper
<i>tematisk osäkerhet, kvantitativa attribut</i>	osäkerhet för mätbara egenskaper
<i>temporal konsistens</i>	grad av korrekthet i tidsordning
<i>temporal kvalitet</i>	kvaliteten för temporala attribut och temporala förhållanden mellan objekt
<i>temporal osäkerhet*</i>	[ersätts av <i>temporal kvalitet</i>]
<i>temporal validitet</i>	grad av korrekthet i tidsangivelser
<i>terrester fotogrammetri</i>	mätning i terrestra (markbundna) bilder
<i>terrester laserskanning, TLS</i>	laserskanning från en eller flera uppställningar av en markplacerad skanner
<i>terrester mätning</i>	mätning som utförs med markplacerade sensorer, t.ex. avvägningsinstrument, <i>totalstation</i> eller laserskanner (<i>TLS</i>)
<i>terrängmodell</i>	vanligen liktydigt med den i HMK använda termen <i>markmodell</i> ; i Bygghandlingar 90, del 7, har termen <i>terrängmodell</i> en annan betydelse

<i>terrängskuggning</i>	visualisering av en höjdmodell genom att en tänkt ljuskälla skapar skuggor i terrängen
<i>textur</i>	mått på geometrisk eller <i>radiometrisk</i> variation inom en yta
<i>tidsosäkerhet*</i>	osäkerhet för redovisade tidmätningar
<i>tile</i>	engelsk benämning på indexruta eller motsvarande, för geografisk uppdelning av stora datamängder i hanterbara enheter
<i>tillförlitlighet*</i>	(inom <i>geodesin</i>) möjligheten att hitta grova fel och dessa fels påverkan på mätresultatet; se även <i>kontrollerbarhet</i> , <i>yttre tillförlitlighet</i> och <i>inre tillförlitlighet</i>
<i>tilläggsparameter</i>	parametrar som använts för att hantera systematiska avvikelser i blocktrianguleringen
<i>tolerans</i>	ett krav på maximalt tillåten avvikelse, eller en specifikation av den variation som kan förväntas i ett visst sammanhang; se även <i>kontrolltolerans</i> , <i>måttolerans</i> och <i>produkttolerans</i>
<i>topologi</i>	information om relationer mellan (geografiska) objekt
<i>topologisk konsistens</i>	grad av korrekthet i topologiska egenskaper
<i>topologiskt nätverk</i>	nätverk av vektordata bestående av noder och (riktade) länkar där inbördes kopplingar är beskrivna
<i>totalstation</i>	optiskt mätinstrument för bestämning av vinklar och längder; se även <i>stationsetablering</i> och <i>terrester mätning</i>
<i>trajectory</i>	engelska för den bana som en farkost färdas längs, jfr. <i>flygstråk/stråk</i> och <i>körspår</i>
<i>trefot</i>	anordning med tre skruvar för horisontering av mätinstrument på stativ; med lod kan det även centreras över mätpunkten
<i>trigonometrisk höjdmätning</i>	höjdbestämning med <i>totalstation</i> ; jfr <i>avvägning</i>
<i>trivial baslinje</i>	linjärt beroende <i>baslinje</i> som kan konstrueras ur övriga (<i>icke-triviala</i>) <i>baslinjer</i>
<i>troposfär</i>	del av lägre atmosfären förknippad med väder; en felkälla vid GNSS-mätning, med frekvensoberoende påverkan, jfr <i>jonosfär</i>
<i>true ortho</i>	engelska för <i>sant ortofoto</i>
<i>trådmodell</i>	3D-modell i form av begränsningslinjer med tredimensionella koordinater; ytor saknas

<i>träffyta</i>	(inom laserskanning) den yta som en laserpuls träffar på marken; kallas även footprint ("fotavtryck"); mäts vanligen enligt $1/e^2$ eller $1/e$ vilket motsvarar träffy- ytans diameter vid cirka 86 % respektive 63 % av full intensitet
U	
<i>utjämnning</i>	beräkningsmetod för lägesbestämning där motsägelser mellan mätningarna minimeras enligt minsta-kvadratmetoden
<i>utsättning</i>	<i>geodetisk mätning</i> i syfte att markera givna koordinater och/eller höjder i terrängen; jfr. <i>inmätning</i>
V W	
<i>Web Cartography</i>	webb-kartografi; kartografisk redovisning anpassad för t.ex. internet
<i>World file</i>	textbaserat filformat med <i>georefererad</i> information om <i>geodata</i> i rasterformat
<i>vågform</i>	reflektion av en utsänd laserpuls, registrerad med så hög frekvens att individuella ekons form kan urskiljas
<i>värdeomän</i>	mängd av giltiga värden för en eller flera attributtyper
<i>värdesiffror</i>	antalet värdesiffror (eller "signifikanta siffror") anger t.ex. på vilken nivå datavärden bör avrundas; utgör ett grovt mått på ett tals osäkerhet
Y	
<i>ytbildning</i>	slutning av linjeobjekt till en yta
<i>ytmmodell</i>	<i>höjdmmodell</i> som beskriver markytan, inklusive broar, byggnader, vegetation och andra från markytan uppstickande objekt; i Bygghandlingar 90, del 7, har ytmmodell en annan betydelse
<i>yttopologi</i>	relationer som rör ytor, t.ex. "gränsar till" eller "ligger inuti"
<i>yttre tillförlitlighet</i>	(inom <i>geodesin</i>) mått på oupptäckta grova fels påverkan på mätresultatet; jfr. <i>inre tillförlitlighet</i>
Ö	
<i>öppningsvinkel</i>	bredd eller höjd på en sensors synfält, uttryckt som en vinkel i förhållande till sensors centrum
<i>övertalighet</i>	för många förekomster i en datamängd
<i>övertäckning</i>	överlapp mellan exempelvis bild- eller laserdata från angränsande exponeringar eller stråk

4 Förkortningar och namn

De förkortningar och namn som har förändrats i förhållande till förra versionen av HMK-Ordlista har markerats med en asterisk*.

<i>Akronym</i>	<i>Förklaring</i>
2.5D	3D begränsad till endast ett höjdvärde per plan position.
3D	Tre dimensioner, tredimensionell.
180-sekundersmetoden	Metod för <i>georeferering</i> av totalstation där utgångspunkterna mäts in med <i>RTK</i> under tre minuter. Utvecklad av Lidingö stad och KTH; jfr. <i>RUFRIS</i> ; se även <i>kombinerad mätning</i> .
A-D	
ABK09	<i>Allmänna Bestämmelser för Konsultuppdrag inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet, 2009.</i>
ABT	<i>Adress, Byggnad, Topografi.</i> Lantmäteriet slöt tidigare ABT-avtal med kommunerna runt samverkan kring insamling av adresser, byggnader och övrig topografi. Avtalen är nu uppsagda
AIA	<i>American Institute of Architects.</i>
ALS	(inom geodatainsamling) <i>Airborne Laser Scanning.</i>
ARP	<i>Antenna Reference Point.</i> GNSS-antennens referenspunkt.
ASCII	<i>American Standard Code for Information Interchange.</i> Teckenkodning som ofta används i textbaserade filformat.
ASPRS	<i>American Society for Photogrammetry and Remote Sensing.</i>
ASTM	<i>American Society for Testing and Materials.</i> En internationell standardiseringsorganisation.
ASTM E57	Format för lagring av punktmoln och bilder, med visst fokus på <i>terrester laserskanning</i> .
BeiDou	Kinesiskt satellitbaserat positioneringssystem.
BIM	<i>Building Information Modeling.</i> Koncept för detaljerad modellering och informationshantering av byggnader och anläggningar.
<i>BIM Alliance, Sweden</i>	Ideell, sektorsdriven förening som syftar till att främja implementering av <i>BIM</i> .
BIPM	<i>Bureau International des Poids et Mesures.</i> Internationella byrån för mått och vikt.

<i>BuildingSMART</i>	Världsomfattande intresseorganisation inom <i>BIM</i> -området som driver utvecklingen av den byggda miljön genom att skapa och anta öppna internationella standarder.
<i>BVH584</i>	Banverkshandbok om mätningsteknik.
<i>CAD</i>	<i>Computer Aided Design</i> . Koncept för digital konstruktion.
<i>CCD</i>	<i>Charge-Coupled Device</i> . Platta med ljuskänsliga celler som ofta fungerar som sensor i digitalkameror.
<i>CEN</i>	<i>Comité Européen de Normalisation</i> . Den europeiska standardiseringsorganisationen.
<i>CIR</i>	<i>Colour Infra Red</i> . IR-färgbild uppbyggd av banden <i>NIR</i> , grönt och rött.
<i>CityGML</i>	<i>City Geography Markup Language</i> . Informationsmodell för 3D stadsmodeller.
<i>CORINE</i>	EU-programmet <i>Coordination of Information on the Environment</i> .
<i>CORINE Land Cover</i>	EU-program för insamling av marktäckedata.
<i>DEM</i>	<i>Digital Elevation Model</i> . Liktydig med den i HMK använda termen <i>höjdmodell</i> (underförstått <u>digital</u> höjdmodell).
<i>Design (DGN)</i>	Binärt filformat för modeller skapade med <i>CAD</i> .
<i>dGPS, dGNSS</i>	<i>Differentiell GPS (GNSS)</i> . Kodmätning som korrigeras med det uppskattade felet från annan, samtidig kodmätning på en känd position.
<i>DK EUREF 89</i>	Den danska realiseringen av <i>ETRS 89</i> .
<i>DMI</i>	<i>Distance Measurement Indicator</i> . Hastighetsmätare (odometer) som vid fordonsburen insamling minskar driften i ett navigeringssystem baserat på <i>GNSS</i> och <i>INS</i> .
<i>DOP</i>	<i>Dilution of Precision</i> . Mått på satellitgeometrins inverkan på mätosäkerheten vid mätning med <i>GNSS</i> . Vanligast är <i>PDOP</i> som modellerar inverkan på N, E och H.
<i>DPS</i>	<i>Dataproduktspecifikation</i> .
<i>DSM</i>	<i>Digital Surface Model</i> . Liktydig med den i HMK använda <i>ytmmodell</i> (underförstått <u>digital</u> ytmmodell).
<i>DTM</i>	<i>Digital Terrain Model</i> . Liktydig med den i HMK använda termen <i>markmodell</i> (underförstått <u>digital</u> markmodell alternativt <u>digital</u> terrängmodell).
<i>DWG/DXF</i>	Binärt respektive textbaserat filformat för modeller skapade med <i>CAD</i> .

E-H	
<i>E57</i>	Standard och filformat för lagring av bland annat punkt-moln, utfärdad av <i>ASTM International</i> .
<i>ECW</i>	<i>Enhanced Compression Wavelet</i> . Filformat för rasterdata, med förstörande komprimering. Andra liknande filformat är <i>JPEG 2000</i> och <i>MrSID</i> .
<i>ELF</i>	<i>European Location Framework</i> . Ett europeiskt samarbete under ledning av <i>EuroGeographics</i> för att skapa en homogen och över landsgränser harmoniserad datamängd i 2D över Europa i skalor från 1:5 000 till 1:1 miljon.
<i>EPSG</i>	<i>European Petroleum Survey Group</i> . <i>EPSG</i> var en vetenskaplig organisation med anknytning till den europeiska oljeindustrin, som gav ut <i>EPSG Geodetic Parameter Set</i> – en allmänt använd databas över olika referenssystem.
<i>ETRS 89</i>	<i>European Terrestrial Reference System 1989</i> . Europeiskt referenssystem.
<i>EuroGeographics</i>	Europeisk förening bestående av nationella myndigheter som hanterar kartor, fastighetsbildning och inskrivning; föreningen verkar för en europeisk infrastruktur avseende geodata genom bl. a. olika samverkansprojekt.
<i>EuroSDR</i>	<i>European Spatial Data Research Network</i> . En icke-vinst-drivande organisation som samlar nationella kartmyndigheter och forskningsinstitut/ universitet i syfte att bedriva tillämpad forskning inom geodataområdet.
<i>EVRS</i>	<i>European Vertical Reference System</i> . Europeiskt höjdsystem.
<i>EVRT2000/EVRT2007</i>	Olika europeiska realiseringar av <i>EVRS</i> .
<i>EXIF</i>	<i>Exchangeable Image File Format</i> . Format på filhuvud för flera rasterformat, som exempelvis kan innehålla georeferens.
<i>FIN EUREF 89</i>	Den finska realiseringen av <i>ETRS 89</i> .
<i>FKB</i>	<i>Felles KartdataBase</i> . Norsk standard för geodata.
<i>FMC</i>	<i>Forward Motion Compensation</i> (bildrörelsekompensation). Funktion som motverkar rörelseoskärpa i en bild, orsakad av plattformens hastighet.
<i>FME</i>	<i>Feature Manipulation Engine</i> . Ett program för att manipulera eller bearbeta geografiska objekt (feature).
<i>FOI</i>	<i>Totalförsvarets forskningsinstitut</i> , som verkar inom försvar och säkerhet.
<i>FTP</i>	<i>File Transfer Protocol</i> . Standard för överföring av datafiler över nätverk.

<i>Galileo</i>	Europeiskt satellitbaserat positioneringssystem.
<i>geodata.se</i>	En del av den svenska infrastrukturen för <i>geodata</i> . Hemsidan innehåller bl.a. en gemensam, nationell geodataportal som underlättar tillgången till geodata från olika aktörer.
<i>Geovekst</i>	Norsk organisation för gemensam insamling av <i>geodata</i> .
<i>GIF</i>	<i>Graphics Interchange Format</i> . Filformat för rasterdata. 8 bitars upplösning och LZW-komprimering. Ett liknande format är PNG som har 24 bitars upplösning.
<i>GIS</i>	<i>Geographic Information System</i> . System för bearbetning, lagring, analys och presentation av <i>geodata</i> .
<i>GLONASS</i>	<i>Globalnaya Navigatsionnaya Sputnikovaya Sistema</i> . Ryskt satellitbaserat positioneringssystem.
<i>GML</i>	<i>Geography Markup Language</i> . Grammatik för beskrivning av <i>geodata</i> med XML.
<i>GNSS</i>	<i>Global Navigation Satellite Systems</i> . Ett samlingsnamn för satellitbaserade navigations- och positioneringssystem.
<i>GPS</i>	<i>Global Positioning System</i> . Amerikanskt satellitbaserat positioneringssystem.
<i>GRS 80</i>	<i>Geodetic Reference System 1980</i> . Referensellipsoid som används i SWEREF 99 och ETRS 89.
<i>GSD</i>	<i>Ground Sample Distance</i> . Geometrisk upplösning (avstånd mellan pixelcentra) på marken hos rasterdata. Liktydig med den i HMK använda termen <i>geometrisk upplösning</i> .
<i>GUM</i>	<i>Guide to the Expression of Uncertainty in Measurement</i> . Internationell standard för mätosäkerhet.
<i>HD</i>	<i>High Definition</i> . Bilder i HD har vanligen en storlek på 1920 × 1080 pixlar.
<i>HMK</i>	<i>Handbok i Mät- och Kartfrågor</i> . T.o.m. 2010-06-30 Handbok till Mätningsskugörelsen, som sedan upphävdes.
<i>HMK-TR</i>	HMK:s dokumentserie <i>Tekniska Rapporter</i> .
<i>http</i>	<i>Hypertext Transfer Protocol</i> . Protokoll för språket bakom hemsidor, framtaget av W3C.
I-L	
<i>ICA</i>	<i>International Cartographic Association</i> . Den internationella kartografiorganisationen.
<i>IHO</i>	<i>International Hydrographic Organisation</i> . Organisation inom sjöfarten för hydrografi och framtagning av standarder för navigering.

<i>IMU</i>	<i>Inertial Measurement Unit</i> . En enhet som med hjälp av accelerometrar och gyroskop mäter acceleration och vinkelhastighet.
<i>INS</i>	<i>Inertial Navigation System</i> . Ett navigationssystem som med hjälp av en <i>IMU</i> kontinuerligt beräknar position, orientering och hastighet för en plattform. Positionen beräknas genom "död räkning" och startpositionen måste därför vara känd.
<i>InSAR, IfSAR</i>	<i>Interferometric Synthetic Radar</i> . Radarteknik som bland annat används för att ta fram höjdmodeller.
<i>Inspire</i>	<i>Infrastructure for spatial Information in Europe</i> . EU-direktiv som skapar en infrastruktur för medlemslänternas tillhandahållande av <i>geodata</i> .
<i>IQ samhällsbyggnad, IQS</i>	Ideell sektorsdriven förening för forskning, innovation och kvalitetsutveckling inom samhällsbyggande.
<i>IR</i>	<i>InfraRöd</i> . Syftar på våglängder längre än det synliga ljuset. Infraröda flygbilder innehåller registreringar av nära infrarött (750 – 1050 nm), samt rött och grönt synligt ljus.
<i>ISO</i>	<i>International Standardization Organization</i> . Internationell organisation för standardisering
<i>ISO 9000</i>	En serie internationella kvalitetsstandarder från <i>ISO</i> , som kan ligga till grund för ett ledningssystem i en organisation. En grundtanke är att kontinuerligt utveckla organisationens metoder och processer genom "ständiga förbättringar".
<i>ISO:s 19100-serie</i>	Världsstandard för geografisk information (<i>geodata</i>).
<i>ISO TC211</i>	<i>ISO:s Technical Committee 211</i> , som behandlar <i>geodata</i> .
<i>ITRS</i>	<i>International Terrestrial Reference System</i> . Globalt referenssystem.
<i>JCGM</i>	<i>Joint Committee for Guides in Meteorology</i> . Förvaltare av GUM.
<i>JPEG</i>	<i>Joint Photographic Experts Group</i> . Filformat för rasterdata med förstörande komprimering som bygger på Fourier-analys.
<i>KML</i>	<i>Keyhole Markup Language</i> . XML-baserat filformat för vektordata, men kan även innehålla information om georeferens för <i>geodata</i> i rasterformat.
<i>Kommun-GML</i>	Svensk XML-baserad kod framtagen av Sveriges kommuner och Landsting för enhetliga leveranser av kommunala grundläggande <i>geodata</i> .
<i>LAS</i>	<i>LASer file format</i> . Filformat för laserdata. Förvaltas av ASPRS.
<i>LEAN</i>	En typ av QMS som härstammar från Toyotas utvecklingsstrategi. Jfr. <i>Six Sigma</i> och <i>TQM</i> .

<i>Leica SmartNet Denmark</i>	Danskt nät av fasta referensstationer för GNSS-mätning.
<i>LoD, LOD</i>	<i>Level of Detail</i> . Detaljeringsnivå hos exempelvis 3D stadsmo- deller; kommer från informationsmodellen CityGML, som är en standard framtagen av OGC. (Begreppet förekommer även i andra sammanhang, till exempel - i en delvis annan betydelse (skalfaktor) - i metadatastandarden ISO 19115.)
<i>LOU</i>	<i>Lagen om Offentlig Upphandling</i> .
<i>LUF</i>	<i>Lagen om Upphandling inom Försörjningssektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster</i> .
<i>LUK</i>	<i>Lagen om Upphandling av Koncessioner</i> .
<i>LZW</i>	<i>Lempel-Ziv-Welch</i> . Oförstörande komprimeringsalgoritm.
M-P	
<i>MBK</i>	<i>Mätning, Beräkning, Kartläggning</i> . Äldre benämning på hanteringen av geodata.
<i>MIF/MID</i>	<i>MapInfo Interchange Format</i> . Textbaserat filformat för vektor- data. I MIF-filen lagras geometrin och i MID-filen attributen.
<i>MISB</i>	<i>Motion Imagery Standards Board</i> . Amerikansk organisation för standardisering av rörliga bilder. Standard 0601 reglerar metadata för bilder från UAV:er.
<i>MPEG</i>	<i>Moving Picture Experts Group</i> . Filformat för rörliga bilder med många varianter.
<i>MUF</i>	<i>Minsta upptäckbara fel</i> . Ett mått på inre tillförlitlighet.
<i>N EUREF 89</i>	Den norska realiseringen av ETRS 89.
<i>N2000</i>	Det nya finska höjdsystemet.
<i>NGS</i>	<i>National Geodetic Survey</i> . Amerikansk organisation som hanterar landets geodetiska referenssystem.
<i>NIR</i>	<i>Nära InfraRöd</i> . I bilddata är det vanligen den nära infraröda (NIR-delen) av IR-spektret som används.
<i>NKG</i>	<i>Nordiska Kommissionen för Geodesi</i> .
<i>NKG2005LU</i>	Nu gällande landhöjningsmodell.
<i>NN2000</i>	<i>Normal Null av 2000</i> . Det nya norska höjdsystemet.
<i>NNH</i>	<i>Ny Nationell Höjdmodell</i> . Nationellt täckande terrängmodell framställd genom flygburen laserskanning. Under 2013 har prefixet "ny" utmönstrats och benämningen är helt enkelt den nationella höjdmodellen.

<i>NSDI</i>	<i>National Spatial Data Infrastructure.</i>
<i>NVDB</i>	<i>Nationell VägDataBas. Databas med information om Sveriges vägnät med Trafikverket som huvudman.</i>
<i>OGC</i>	<i>Open Geospatial Consortium. Internationell standardiseringsorganisation för geodata.</i>
<i>OTF</i>	<i>On-the-fly. Används här om metoder för att bestämma periodobekanta i realtid vid GNSS-mätning.</i>
<i>PDF</i>	<i>Portable Document Format. Filformat för dokument och ritningar.</i>
<i>PDF/A</i>	<i>Portable Document Format /A (arkivering). Används för långtidslagring av handlingar.</i>
<i>PDOP</i>	<i>Positional Dilution of Precision. Ett grovt mått på mätosäkerheten vid GNSS-mätning baserat på aktuell satellitkonfiguration.</i>
<i>PPP</i>	<i>Precise Point Positioning. Metod för efterberäkning av GNSS-observationer, utan data från referensstation.</i>
Q-T	
<i>QA</i>	<i>Quality Assurance. Kvalitetssäkring.</i>
<i>QAL</i>	<i>Quality Assurance Level. Nivåer för kvalitetssäkring i standarden ISO 19158.</i>
<i>QC</i>	<i>Quality Control. Kvalitetskontroll.</i>
<i>QMS</i>	<i>Quality Management Systems. Samlad benämning på kvalitetsstyrningssystem/ verksamhetsutvecklingsstrategier.</i>
<i>RG 82</i>	<i>Det nationella tyngdkraftssystemet.</i>
<i>RGB</i>	<i>Red, Green, Blue. Färgsystem för digitala bilder.</i>
<i>RINEX</i>	<i>Receiver Independent Exchange Format; de facto-standard för mottagaroberoende överföring av GNSS-data.</i>
<i>RH 2000</i>	<i>Rikets höjdsystem 2000. Det nya riksnätet i höjd och den svenska realiseringen av EVRS.</i>
<i>RH 70, RH 00</i>	<i>Äldre riksnät i höjd.</i>
<i>RIX 95</i>	<i>Rikstäckande stamnätsprojekt från 1995 och framåt. Syftade till att underlätta övergång från äldre lokala referenssystem till SWEREF 99 samt skapa fler lättillgängliga punkter för GNSS-mätning.</i>

RMS	<p>Root Mean Square. En typ av (kvadratisk) medeltal; RMS av mätserien x_i beräknas som:</p> $\sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i^2}$
RPA	Remotely Piloted Aircraft. Jfr. UAV.
RPAS	Remotely Piloted Aircraft System. Jfr. UAS.
RT 90, RT 38	Äldre riksnät i plan.
RTK	Real-Time Kinematic. Se även enkelstations-RTK, nätverks-RTK och projektanpassade positioneringstjänster.
RUFRIS*	Realtidsuppdaterad Fri Station. Metod för georeferering av totalstation där ett stort antal utgångspunkter mäts in med RTK. Utvecklad av Trafikverket. Jfr. 180-sekundersmetoden. Se även kombinerad mätning.
SFS	Svensk FörfattningsSamling.
SGM	se Semi-global matchning.
SGU	Sveriges Geologiska Undersökning.
Shape (SHP)	Binärt filformat för vektordata; i SHP-filen lagras geometrin, men den åtföljs alltid av en DBF-fil med attribut och en SHX-fil med index.
SIS	Swedish Standards Institute. Svensk organisation för standardisering.
Six Sigma	En typ av QMS som lanserades av Motorola men hämtar mycket av sin inspiration från det helhetsgrepp på kvalitetsfrågor som länge varit förhärskande i japanska industri-företag. Jfr. LEAN och TQM.
SKL	Sveriges Kommuner och Landsting.
Smart Built Environment	Strategiskt innovationsprogram som syftar till integration mellan BIM, GIS och industriella processer i samhällsbyggandet. Programmet leds av IQ samhällsbyggnad
SN	Se Standards Norway.
SNR	Signal-to-Noise Ratio. Se signal-brusförhållande.
SOSI	Samordnet Opplegg for Stedfestet Informasjon. Norskt filformat för geodata.
SOU	Statens Offentliga Utredningar.
Standards Norway, SN	Den norska standardiseringsorganisation som motsvarar SIS i Sverige. Standards Norway är nationell representant i ISO.

<i>Svensk geoprocess</i>	Samverkan mellan Lantmäteriet, SKL, kommuner och andra myndigheter i syfte att förenkla användningen av <i>geodata</i> i samhället.
<i>SWEN_08_RH2000, SWEN_08_RH70</i>	Äldre nationella geoidmodeller, ersatta av <i>SWEN17_RH2000</i> respektive <i>SWEN17_RH70</i> .
<i>SWEN17_RH2000, SWEN17_RH70</i>	Nationella geoidmodeller i Sverige.
<i>SWEPOS</i>	Det svenska nationella nätet av fasta referensstationer för GNSS-mätning. 21 av stationerna används för att definiera <i>SWEREF 99</i> .
<i>SWEREF 99</i>	Den svenska realiseringen av det europeiska <i>referenssystemet ETRS89</i> , med epok 1999.
<i>SWEREF 99 dd mm</i>	Lokala <i>projektionszoner</i> till <i>SWEREF 99</i> . Lantmäteriet definierar 12 zoner där "dd mm" motsvarar medelmeridianen i grader (dd) och minuter (mm).
<i>SWEREF 99 TM</i>	Nationell kartprojektion till <i>SWEREF 99</i> .
<i>TAB</i>	Binärt filformat för vektordata, där TAB-filen innehåller geometrin och en DAT-fil attributen. Även textbaserat filformat med information om georeferens för <i>geodata</i> i rasterformat.
<i>TIFF</i>	<i>Tagged Image File Format</i> . Filformat för rasterdata.
<i>TIN</i>	<i>Triangulated Irregular Network</i> . Datastruktur för representation av ytor.
<i>TK178</i>	Teknisk Kommitté inom SIS som behandlar "Byggmätning och toleranser".
<i>TLS</i>	<i>Terrestrial Laser Scanning</i> .
<i>TM</i>	<i>Transversal Mercator</i> .
<i>TN</i>	<i>Tröghetsnavigeringssystem</i> . T.ex. i formen "TN-data".
<i>TQM</i>	<i>Total Quality Management</i> . En typ av QMS som syftar till att få medvetenhet om kvalitet i hela den organisatoriska processen. Jfr. <i>LEAN</i> och <i>Six Sigma</i> .
<i>Transversal Mercator</i>	Vanlig kartprojektion som används i <i>SWEREF 99</i> – och tidigare i <i>RT 90</i> . Vinkelriktig och cylindrisk.
<i>TS</i>	<i>Teknisk Specifikation</i> .
<i>TSA</i>	<i>The Survey Association</i> . Engelsk organisation för kommersiella mätningföretag.

U-Ö	
UAS	<i>Unmanned Aircraft System</i> . Ett obemannat luftfartyg samt de komponenter som behövs för att kunna kontrollera luftfartyget på avstånd av en eller flera personer. Benämns även RPAS.
UAV	<i>Unmanned Aerial Vehicle</i> . En av flera benämningar på obemannat luftfartyg. Benämns även "drönare" eller RPA. Se även UAS.
UML	<i>Unified Modeling Language</i> . Objektorienterat, generellt språk för modellering av alla typer av system.
URL	<i>Uniform Resource Locator</i> . Sökväg/adressering; protokoll för språket bakom hemsidor, framtaget av W3C.
USB	<i>Universal Serial Bus</i> . Gränssnitt för dataöverföring.
UTM	<i>Universal Transverse Mercator</i> . Ett system av 60 projektionszoner i Gauss-Krügers (<i>Transversal Mercator</i>) projektion som täcker hela jorden.
W3C	<i>World Wide Web Consortium</i> . Den gruppering som har tagit fram <i>http</i> , <i>URL</i> och <i>XML</i> .
VGI	<i>Volunteered Geographic Information</i> . Medverkan från allmänheten och privata företag i insamlingen av offentliga <i>geodata</i> . Även benämnt <i>Crowd Sourcing</i> .
WGS 84	<i>World Geodetic System 1984</i> . Globalt referenssystem som används av GPS. Finns även en ellipsoid med samma namn.
WMS	<i>Web Map Service</i> . Standard för webb-tjänster som ursprungligen kommer från OGC.
VRS	<i>Virtuell ReferensStation</i> . Beräknade observationer av GNSS optimerade för en plats nära användaren.
XML	<i>Extensible Markup Language</i> . Standard för textbaserad beskrivning av data.

5 Ändringsförteckning

I detta kapitel redovisas de termer där förändringar har skett mellan olika versioner av HMK – Ordlista och förkortningar. Detta avser såväl termer för vilka definitionen har förändrats som termer som har fått en ändrad benämning. Smärre språkliga justeringar har dock inte tagits med.

Term, juni 2015	Ändring, december 2017
<i>absolut lägesosäkerhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>absolut positionering</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>bandata</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>dataproduktspecifikation</i>	vissa förändringar i definitionen; synonymerna <i>dataspecifikation</i> och <i>geodataspecifikation</i> tillförda
<i>dodging</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>ellipsoid, referensellipsoid</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>Fertsch-effekten</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>geoid</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>grid</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>kontrollerbarhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>kontrollpunkt</i>	är nu ett specialfall av den nya termen <i>kontrollobjekt</i>
<i>linjesensor</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>lokal lägesosäkerhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>lägesosäkerhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>matrissensor</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>multipl geometri</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>projektanpassad nätverks-RTK</i>	utgår och ersätts av <i>projektanpassade positioneringstjänster</i>
<i>raster</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>relativ lägesosäkerhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>relativ positionering</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>RUFRIS</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>sista eller enda retur</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>stitching</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>stödpunkt</i>	är nu ett specialfall av den nya termen <i>markstöd</i>
<i>temporal osäkerhet</i>	ändrat till <i>temporal kvalitet</i> för att följa förändringen från ISO 19113 till ISO 19157
<i>tidsosäkerhet</i>	vissa förändringar i definitionen
<i>tillförlitlighet</i>	vissa förändringar i definitionen